

Directie Energieuitdagingen 2020
Ministerie van Economische Zaken
T.a.v. de heer M. Driessen
Bezuidenhoutseweg 73
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Uw persoonlijke relatienummer

Zoetermeer, 16 augustus 2016

Onze referentie 043.HvdO.KvR

Betreft Reactie op Wetsvoorstel Herziening Warmtewet

Geachte heer Driessen,

Op 6 juli heeft u een internetconsultatie gepubliceerd over het Wetsvoorstel Herziening Warmtewet. UNETO-VNI juicht deze wijze van consulteren toe en maakt graag gebruik van deze mogelijkheid.

UNETO-VNI vertegenwoordigt circa 4.500 technische installatiebedrijven die gezamenlijk een jaarlijkse omzet genereren van ruim 12 miljard euro en werkgelegenheid bieden aan 120.000 mensen. De aangesloten leden zijn actief op het gebied van elektrotechniek, verwarmings-/klimaattechniek, ICT en sanitairtechniek in de gebouwde omgeving, infrastructuur en in de industriële markt. De leden spelen een grote rol bij de energietransitie en verduurzaming in deze markten, onder andere met energiebesparingsadviezen en realisatie van decentrale duurzame energieopwekking. Ook verrichten diverse leden van ons 'meterdiensten', onderhoud en vervanging van warmteunits. Enkele zijn daarnaast actief als energie-/warmteexploitant, waarvan de reactie op de Herziening Warmtewet, met eigen accenten, separaat van onze reactie, wordt gegeven.

Wij constateren dat het wetsvoorstel niet aansluit bij de praktijk van installatiebedrijven en bovendien jaren terug gaat in de tijd.

- Marktwerking wordt beperkt: de mogelijkheid van een vrije markt zien wij onvoldoende terug in het voorstel (installatie, tariefregulering, onderhandelde toegang). UNETO-VNI ziet marktwerking als cruciaal voor de totstandkoming van de energietransitie. De beperking van de markt, zoals nu in het wetsvoorstel is opgenomen, verstoort de markt en is onwenselijk.
- In een eerdere brief van UNETO-VNI en MKB Nederland aan uw Minister (kenmerk 15/10.625/WG/Abr d.d. 23-4-2015) hebben wij dringend gepleit voor een ommissie in de huidige Warmtewet op te lossen, namelijk het in de vrije markt laten van de levering en installatie van de warmtewisselaar (afleverset). Wij hebben geconstateerd dat ook in het huidige wetsvoorstel dit niet is meegenomen. Voor de installatiesector is het onbegrijpelijk waarom dit niet is hersteld. Ook op consumentensites is deze oproep vanuit een consumentenperspectief gedaan, voorbeeld <http://stadswarmte.blogspot.nl/2016/08/de-afleverset-hoort-in-het-publieke.html?m=1>.
- Sinds eind jaren negentig van de vorige eeuw is de keuze gemaakt om van een gereguleerde wetgeving en betrokkenheid van het Energiebedrijf op het gebied van installaties te komen tot een nadrukkelijke scheiding van het netbeheer, overdrachtpunt en binneninstallatie. De regelgeving vervolgens op basis van prestatie-eisen. Onder andere wettelijk via het Bouwbesluit gesteld. Hierbij is parallel een ontwikkeling van kwaliteitsborging, normen en regelgeving in zowel het private - als het publieke domein, doorgevoerd. Dit wetsvoorstel gaat op het gebied van installaties (afleverset en binneninstallatie) volkomen voorbij aan dit overheidsbeleid.

In de bijlage vindt u een inhoudelijke toelichting. Wij vragen u om het wetsvoorstel op basis van de door ons aangegeven bezwaren aan te passen.

Met vriendelijke groet,

Drs T. Siertsema MBA
Voorzitter

Bijlage: Reactie UNETO-VNI op Wetsvoorstel Herziening Warmtewet

Bijlage: Reactie UNETO-VNI op Wetsvoorstel Herziening Warmtewet

Onze inhoudelijke reactie, waarbij de volgorde van de Memorie van toelichting is aangehouden:

Het doel van de wet

De warmtewet beoogt: een stap te maken in een reeks om de energietransitie vorm te geven.

UNETO-VNI stelt vast dat op vele plaatsen in het voorstel marktwerking wordt beperkt, of tegengegaan. Nieuwe aanbieders, innovatie, uitbreiding en decentrale opwekking worden aldus nodeloos ontmoedigd, waardoor bovengenoemde doelstelling waarschijnlijk niet zal worden behaald. Gekozen is voor een centraal gereguleerde markt, voornamelijk ten behoeve van bestaande aanbieders. Dit biedt weinig mogelijkheden voor (andere) bedrijven die zich uitgedaagd voelen door de energietransitie.

Tariefregulering

De bestaande referentie aan de prijs van gas wordt voorlopig gehandhaafd door een landelijk maximum tarief vast te stellen. Hierdoor wordt het bestaande bezwaar in stand gehouden en het aanbod van warmte ontmoedigd doordat de exploitatie van warmtenetten weinig van doen hebben met de gasprijs.

Voor de eenmalige aansluitbijdrage wordt een wettelijk maximum tarief vastgesteld gebaseerd op gemiddelde verbruikskosten. Daar gaat geen impuls vanuit om deze kosten te verlagen door innovatie. Hoe meer kosten men maakt (of daaraan toeschrijft) hoe meer geld men krijgt. Marktwerking zou hier voor scherpere prijzen kunnen zorgdragen. Niet duidelijk is waarom de tarieven boven 100 kW wel, en daaronder niet mogen variëren?

Voor de fysieke afsluitkosten geldt hetzelfde als bij de aansluitkosten; een verlaging van kosten en prijzen wordt allerminst aangemoedigd.

De gebruiker wordt een wettelijk maximaal leveringstarief geboden of een alternatief waarmee de klant ook slechter af kan zijn dan met dit maximum. Aangenomen moet worden dat de leverancier meer ter zakenkundig is dan afnemer. Het alternatief zal dan ook eerder worden gehanteerd als dat gunstig is voor de leverancier en ongunstig is voor de afnemer. Hiermee worden klanten blootgesteld aan risico's die ze niet kunnen overzien. Ons inziens dient deze regeling te worden weglaten; maximum = maximum.

Afsluiting

Technisch is het altijd mogelijk om tot een afsluiting over te gaan onder behoud van levering aan andere gebruikers. Het is alleen de vraag wie bepaalt of dat kan, en wie dat betaalt? Als dat de leverancier zelf is bestaat er grote kans dat zijn belangen gaan prevaleren.

In het overgangsrecht wordt bepaald dat reeds gesloten contracten in het nu geldend regiem blijven. Het ware eerlijker deze mensen gelijke rechten te geven en de schade te nemen. Bestaande relaties kunnen aldus nog vele jaren aan een voor hen slecht contract worden gehouden, terwijl anderen gewoon hun gang kunnen gaan. Het vroegtijdig duurzame gedrag wordt aldus gestraft en het vertrouwen in de warmtemarkt geschaad.

Uiteindelijk zal de rechter de hoogte van de boete bepalen bij vertrek. Daarvoor is bepalend de hoogte van de risicodekkingsbijdrage die men aan de leverancier moet betalen. Iets wat de gebruiker helemaal niet in de hand heeft. Hoe slechter de leverancier het doet, hoe hoger de exploitatie kosten, hoe hoger de boete, hoe minder gebruikers weglopen. Zo kan men inderdaad nooit failliet gaan. Maar of dit eerlijk is ten aanzien van de gebruiker die misschien gewoon een gas CV ketel wil, is zeer de vraag.

Afleversets

UNETO-VNI heeft eerder in haar brief van UNETO-VNI en MKB Nederland aan uw Minister (kenmerk 15/10.625/WG/Abr d.d. 23-4-2015) duidelijk gemaakt wat haar urgente probleem is met de huidige Warmtewet op dit punt. Helaas is onze kritiek niet verwerkt in het Wetsvoorstel. Het gaat hierbij om het onderdeel 'Warmtewisselaar', ook wel 'Afleverset' genoemd. Een afleverset is voor de consument tevens een mogelijkheid om comfortniveau (bijv. capaciteit warm tapwater) en energieverbruik te beïnvloeden. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) heeft een onderzoek naar afleversets laten uitvoeren: [http://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/11/ENG2014-010%20Overzicht%20afleversets%20voor%20warmtelevering%20\(1\).pdf](http://www.rvo.nl/sites/default/files/2014/11/ENG2014-010%20Overzicht%20afleversets%20voor%20warmtelevering%20(1).pdf)

Situatieschets: wat is een warmtewisselaar?
 Een "warmtewisselaar" bestaat in vrijwel alle gevallen uit:

1. Aansluiting met meetinrichting: een aansluiting op het warmtenet van de warmteleverancier, direct na binnenkomst in de woning, bestaande uit aansluitleidingen van de leverancier met inbegrip van twee hoofdafsluiters, een meetinrichting en alle andere door de leverancier in de leiding aangebrachte apparatuur (voelers in de aanvoer-, en retourleiding);
2. Overdrachtspunt: het overdrachtspunt tussen de aansluiting en de warmtedistributie-unit.
3. Warmtedistributie-unit: verbonden met de binneninstallatie en het samenstel van leidingen en toebehoren, verwarmingstoestellen bestemd voor het afgeven van warmte voor ruimteverwarming en/of verwarming van warmtapwater.

The diagram illustrates the flow of heat from the 'Warmtewisselaar' (orange arrow pointing right) through three numbered components (1, 2, 3) to the 'Warmtedistributie-unit' (blue arrow pointing left). Component 1 is a square, component 2 is a circle, and component 3 is a rectangle. All three components are enclosed in a larger orange rectangular box.

Afleversets worden geïnstalleerd en onderhouden door de leveranciers en de verschillende soorten prijzen bij wet vastgesteld. Dit doet denken aan centrale planeconomie. De twee argumenten die daar voor worden aangevoerd zijn ondeugdelijk. Grootschalige inkoop door warmteleveranciers zou goedkoper zijn. Dit geldt in principe voor alle goederen, telefoons, wasmachines, etc. En toch kiezen we in Nederland voor marktwerking. Dit leidt tot concurrentie, innovatie en deels lagere prijzen ten faveure van de klant. Maximale tarieven bij wet zijn de dood in de pot; iedereen gaat achterover leunen en het blijft zoals het is. Het andere argument, met betrekking tot de systeemveiligheid, is even zozeer onbegrijpelijk. Ook nu worden de afleversets de facto door installateurs in opdracht van de leverancier geïnstalleerd en onderhouden. We hebben begrip voor de verantwoordelijkheid van de warmteexploitant voor de prestatie van het totale concept. We zien echter ook mogelijkheden om de wens op een gebruikelijke wijze, in het verlengde van wat gebruikelijk is in gas- en elektriciteitsinstallaties, in te vullen. Namelijk door een demarkatie van verantwoordelijkheden, stellen van prestatie eisen en installatievoorschriften. UNETO-VNI is van harte bereid om aan de totstandkoming hiervan mee te werken.

Als er in het Bouwbesluit adequate voorschriften worden opgenomen en er een goede functionele specificatie is, zal even zo zeer een goede installatieprestatie kunnen worden geleverd. Wij zien niet in dat als de leverancier opdracht geeft het dan beter gaat. Ook hier ontstaan innovatie en concurrentie ten faveure van de gebruiker als de markt zijn werk mag doen. Het is bovendien veel goedkoper als de installateur deze aansluiting in zijn werk kan opnemen dan hoeft daar niet iemand apart voor langs te komen. Ook bij het plaatsen van slimme meters voor gas en elektriciteit bestaat de mogelijkheid van zogenaamde derdenplaatsing.

Huisinstallaties

UNETO-VNI is blij dat de eigenaar van het gebouw verantwoordelijk wordt gehouden voor het onderhoud van het binnennet. De aangedragen oplossing voor de storingscompensatie stemt ons minder gunstig. Als de leverancier moet gaan bepalen waar de fout is gemaakt dan is het aannemelijk dat hij zal aangeven dat het niet toe te schrijven is aan zijn eigen net. Het is goed dat de gebruiker niet achter de schadeplichtige aan moet. UNETO-VNI pleit voor het bepalen van de schuld over te laten aan een onafhankelijke instantie.

Alle eisen die gesteld worden aan elektriciteits-, gas-, ventilatie installaties en dergelijke binnenshuis worden geregeld in het Bouwbesluit; dat is niet voor niets zo. Zodoende worden in het hele land voor dezelfde situaties dezelfde veiligheidseisen gesteld. Dit brengt marktwerking, betrouwbaarheid, concurrentie, leereffect, lagere prijzen en dergelijke te weeg. Door bij warmtenetten het te regelen in de aansluitvoorwaarden ontstaan ongewild verschillen en ontstaat bij de installateur onduidelijkheid wat, waar nou bij wie geldt? Ook opleidingen, certificatie en kwaliteitssystemen voor installateurs die zeer bijdragen aan de veiligheid, worden zodoende nagenoeg onmogelijk gemaakt. Wat de wetgever van de installatiebranche vraagt, zal zij zeker doen maar maak het dan ook mogelijk met het nodige draagvlak.

Integratie in de wet Private Kwaliteitsborging vindt zodoende ook bijna automatisch plaats met de daarbij behorende aansprakelijkheidsverdeling.

Warmtekostenverdelers kunnen aan de gebruiker worden doorberekend, ook als daar geen economische argumenten voor zijn cq. dat het domweg niet nodig is. Dit is een zaak die ons inziens duidelijk genuanceerd moet worden en beperkt bijvoorbeeld tot die gevallen waarbij warmte apart per huishouding wordt afgerekend.

Storingscompensatie wordt niet uitgekeerd als de storing niet in het net of in de productie gelegen is of als er overmacht in het spel is. Bij storing heeft de gebruiker wel schade en belang dat de storing zo snel mogelijk wordt opgelost. Ons komt voor dat er een belangrijke prikkel moet zijn voor degene die het moet gaan oplossen. Voorkomen moet worden dat leveranciers achterover leunen met de stelling; 'het ligt niet aan mij!'.

De schadeafwikkeling kan wellicht verlopen zoals dat in het burgerlijk wetboek is geregeld. Nalaten van de nodige interventie zou beboet moeten worden.

Onderhandelde toegang

Het kabinet kiest voor onderhandelde toegang in plaats van gereguleerde toegang. Zij geeft zelf aan welke enorme belangen in de energietransitie zij daarmee prijs geeft en ons inziens een grootschalige ontwikkeling van warmtelevering ernstig bemoeilijkt. De aangevoerde argumenten overtuigen niet. De gevestigde producenten zullen hun positie niet makkelijk prijsgeven. Ja, warmtenetten zijn lokaal van aard; maar er is ook een lokale markt. Variabele kostenbudgettering leert dat als de variabele kosten van de bestaande aanbieders lager zijn dan de integrale kosten van de nieuwkomer het verstandig is om de oude installatie stil te leggen. Het komt niet zelden voor dat de integrale kostprijs van warmte nul is of negatief. Bij onderhandelde toegang zal dat stil leggen van de oude installatie niet makkelijk gebeuren. De bestaande belangen zullen zolang mogelijk hun productiecapaciteit willen benutten en nieuwkomers afhouden. Deze laatste worden daarmee ontmoedigd om op het net toegelaten te worden en er zal dus niet overgegaan worden tot nieuwe, meer voordelig warmtegebruik.

Dat er belangrijke afspraken tussen aanbieders onderling gemaakt moeten worden over levering en balanceren is natuurlijk juist. Maar precies hier kan de overheid juist faciliteren door standaarden aan te reiken en verantwoordelijkheid te nemen.

Als er een taak voor de overheid ligt in de energietransitie dan is het juist hier; aantrekkelijk maken van het leveren van warmte ten koste van het huidige gas verbruikend areaal. Het geeft geen pas om te verwijzen naar de complexiteit van het beheer en de situatie in het buitenland om het dan vervolgens niet te doen. Juist vanwege de energietransitie en de daarmee veelal gepaard gaande decentrale opwekking moet het regelen van toegang op het warmtenet georganiseerd worden.